

**Standardy Ochrony Małoletnich
w Szkole Podstawowej nr 5
im. Księdza Jana Twardowskiego
w Biłgoraju**

Podstawy prawne Standardów Ochrony Małoletnich:

- *Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)*
- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)*
- *Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)*
- *Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606).*
- *Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn. zm.)*
- *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z późn. zm. oraz z 2023r. poz.2899 i 535)*
- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.).*
- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 z późn. zm.).*
- *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.) -art. 23 i 24*
- *Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.).*

Spis treści

SPIS TREŚCI	3
PREAMBUŁA	5
ROZDZIAŁ I	5
OBJAŚNIENIE TERMINÓW	5
ROZDZIAŁ II	7
ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI POMIĘDZY PERSONELEM PLACÓWKI A DZIEĆMI	7
ROZDZIAŁ III	8
WYMOGI DOTYCZĄCE BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIAMI, W SZCZEGÓLNOŚCI ZACHOWANIA NIEDOZWOLONE.	8
ROZDZIAŁ IV	9
ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECI	9
ROZDZIAŁ V	9
PROCEDURY INTERWENCJI W PRZYPADKU KRZYWDZENIA DZIECKA	9
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI KRZYWDZENIA DZIECKA PRZEZ OSOBĘ ZE ŚRODOWISKA RODZINNEGO	9
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRZYWDZENIA DZIECKA PRZEZ PRACOWNIKA SZKOŁY.....	10
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRZYWDZENIA DZIECKA PRZEZ RÓWIEŚNIKÓW	10
PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO	11
ROZDZIAŁ VI	12
ZASADY OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH DZIECKA	12
ROZDZIAŁ VII	13
ZASADY OCHRONY WIZERUNKU DZIECKA	13
ROZDZIAŁ VIII	13
ZASADY BEZPIECZNEGO DOSTĘPU DZIECI DO INTERNETU	13
ROZDZIAŁ IX	14
UWZGLĘDNIENIE SYTUACJI DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ORAZ DZIECI ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI	14
ROZDZIAŁ X	14
ZASADY REKRUTACJI PERSONELU	14
ROZDZIAŁ XI	15
MONITORING STOSOWANIA STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNIACH	15
ROZDZIAŁ XII	15
PRZEPISY KOŃCOWE	15
ZAŁĄCZNIK NR 1.....	16
ROZPOZNAWANIE PRZEMOCY WOBEC DZIECI. SYMPTOMY DZIECKA KRZYWDZONEGO	16
ZAŁĄCZNIK NR 2.....	22
KARTA ZGŁOSZENIA DOTYCZĄCA PODEJRZENIA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO	22
ZAŁĄCZNIK NR 3.....	23
ZAŁĄCZNIK NR 4.....	25

KARTA INTERWENCJI	25
ZAŁĄCZNIK NR 5.....	27
OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI I ZOBOWIĄZANIE DO PRZESTRZEGANIA PODSTAWOWYCH ZASAD OCHRONY MAŁOLETNICH	27
ZAŁĄCZNIK NR 6.....	28
MONITOROWANIE STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICH PRZED KRZYWDZENIEM.....	28
ZAŁĄCZNIK NR 7.....	29
OŚWIADCZENIE PRACOWNIKA O ZAPOZNANIU SIĘ Z STANDARDAMI OCHRONY MAŁOLETNICH	29

Preambuła

Mając na uwadze, że Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski, w tym właściwej ochrony przed krzywdzeniem, zostały opracowane Standardy Ochrony Małoletnich.

Niniejszy dokument skierowany jest do pracowników Szkoły Podstawowej nr 5 im. Księdza Jana Twardowskiego w Biłgoraju (pedagogicznych, niepedagogicznych, praktykantów, wolontariuszy, stażystów) oraz Rodziców i Uczniów. Dokument został zredagowany, by zyskać poczucie pewności, że Szkoła będzie podejmowała wszelkie możliwe działania, aby zapobiegać krzywdzeniu Dzieci.

ROZDZIAŁ I

Objaśnienie terminów

1. **Pracownikiem** szkoły jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia umowy o dzieło, umowy wolontariackiej. Osoby pracujące w szkole dzielą się na pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych.
2. **Partnerze współpracującym ze Szkołą** – należy przez to rozumieć osoby wykonujące zadania zlecane na terenie Szkoły na mocy odrębnych przepisów np. pielęgniarka, stomatolog, fotograf i inne osoby.
3. **Dzieckiem** w świetle polskiego prawa jest każda osoba do ukończenia 18 roku życia. Do szkoły uczęszczają dzieci w przedziale wiekowym od 5 do 15 roku życia.
4. **Opiekunem dziecka** jest osoba uprawniona do reprezentowania dziecka, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun prawny) lub inna osoba uprawniona do reprezentowania na podstawie przepisów szczególnych lub orzeczenia sądu (w tym rodzina zastępcza).
5. **Zgoda opiekuna dziecka** oznacza zgodę obojga rodziców. Jednak w przypadku braku porozumienia między opiekunami dziecka należy poinformować opiekunów o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd.
6. Przez **krzywdzenie Dziecka** należy rozumieć każde zamierzone lub niezamierzone działanie oraz zaniechanie działań ze strony osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny Dziecka. Krzywdzenie Dzieci to też przejawy przemocy rówieśniczej oraz bezczynność społeczeństwa lub instytucji, a także rezultat takiej bezczynności, która ogranicza równe prawa Dzieci i zakłóca ich optymalny rozwój.

Można wyróżnić następujące wymiary zjawiska krzywdzenia Dziecka:

przemoc fizyczna - to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne,

przemoc emocjonalna - to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie dziecka, wciąganie Dziecka w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi i miłości, stawianie Dziecku wymagań i oczekiwań, którym nie jest ono w stanie sprostać,

przemoc seksualna - to angażowanie Dziecka w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie dziecka, współżycie z dzieckiem) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm),

zaniedbywanie - to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych Dziecka przez rodzica lub opiekuna prawnego, niezapewnienie mu

odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, brak dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego,

***alienacja rodzicielska** – ograniczenie kontaktu i izolowanie Dziecka od drugiego rodzica, odcinanie drugiego rodzica od informacji dotyczących Dziecka, wymazywanie drugiego rodzica z życia Dziecka, niszczenie zdjęć i pamiątek, przedstawianie drugiego rodzica w złym świetle, zakazywanie Dziecku swobodnego mówienia i wyrażania miłości do drugiego rodzica,*

***cyberprzemoc** – przemoc z udziałem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.*

7. **Przemoc domowa**- to jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
 - narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
 - naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
 - powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
 - istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.
8. **Danymi osobowymi Dziecka** jest każda informacja umożliwiająca identyfikację Dziecka.
9. **Osoba odpowiedzialna za Standardy Ochrony Małoletnich** – należy przez to rozumieć pracownika sprawującego nadzór nad realizacją niniejszych Standardów.
10. **Osoby odpowiedzialne za Internet** – należy przez to rozumieć opiekunów pracowni komputerowych, sprawujących nadzór nad korzystaniem z Internetu przez uczniów w pracowniach komputerowych i bibliotece oraz nad bezpieczeństwem małoletnich w Internecie.
11. **Zespół interwencyjny** – zespół powołany przez Dyrektora Szkoły, który podejmuje działania jedynie w bardzo trudnych przypadkach. W skład zespołu wchodzi: osoby odpowiedzialne za Standardy Ochrony Małoletnich: Dyrektor Szkoły/Wicedyrektor, pedagog, psycholog, pedagog specjalny, wychowawcy, nauczyciele z klasy Dziecka, pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka.
12. **Zespół interdyscyplinarny** - to zespół powoływany przez burmistrza miasta w ramach realizowania przedsięwzięć na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi. Mogą w nim ponadto uczestniczyć prokuratorzy oraz przedstawiciele podmiotów innych niż wymienione.

ROZDZIAŁ II

Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy personelem placówki a Dziećmi

1. Personel placówki:

- 1) Szanuje godność Ucznia jako osoby: akceptuje go, uznaje jego prawa, rozwija samodzielność myślenia i refleksyjność oraz pozwala mu wyrażać własne poglądy.
- 2) Pamięta, że pierwszymi i głównymi wychowawcami dzieci są rodzice lub opiekunowie prawni, szanuje ich prawa oraz wspomaga w procesie wychowania.
- 3) Traktuje indywidualnie każde Dziecko, starając się zrozumieć jego potrzeby i wspomagać jego możliwości.
- 4) Wychowuje Ucznia w duchu odpowiedzialności za własne czyny i ponoszenia konsekwencji dokonanych wyborów.
- 5) Uczy zasad kultury osobistej oraz wpływa na kształtowanie postaw zawartych w programie wychowawczo – profilaktycznym szkoły.
- 6) Wychowuje swoich Uczniów w duchu współdziałania i współpracy w grupie, ucząc jednocześnie poszanowania zasad szlachetnego współzawodnictwa.

2. Komunikacja i relacje z Dziećmi:

- 1) W komunikacji z Dziećmi należy zachować cierpliwość, szacunek, życzliwość i wyrozumiałość, a jednocześnie stanowczość i konsekwencję w stosowaniu ustalonych kryteriów wymagań.
- 2) Należy słuchać uważnie Dzieci i udzielać im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
- 3) Nie wolno zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać Dziecka.
- 4) Nie wolno krzyczeć na Dziecko w sytuacji innej niż wynikająca z troski o bezpieczeństwo Dziecka lub innych Dzieci.
- 5) Nie wolno ujawniać informacji wrażliwych dotyczących Dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych Dzieci. Obejmuje to wizerunek Dziecka, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
- 6) Podejmując decyzje dotyczące Dziecka, należy je o tym poinformować.
- 7) Należy szanować prawo Dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności, aby chronić Dziecko, należy mu to jak najszybciej wyjaśnić.
- 8) Nie wolno zachowywać się w obecności Dzieci w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag oraz wykorzystywanie wobec Dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
- 9) Należy unikać faworyzowania Dzieci.
- 10) Nie wolno utrzymywać wizerunku Dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych, a także zawodowych, jeżeli opiekun Ucznia nie wyraził na to zgody.

3. Kontakt fizyczny z Dziećmi:

- 1) Każde przemocowe działanie wobec Dziecka jest niedopuszczalne.
- 2) Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z Dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby Dziecka w danym momencie.

- 3) Nie wolno bić, szturczać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać nietykalności cielesnej Dziecka.
- 4) Nie wolno dotykać Dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
- 5) Kontakt fizyczny z Dzieckiem nigdy nie może być niejawny bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.

4. Kontakty poza godzinami pracy:

- 1) Kontakt z Dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych.
- 2) Nie wolno zapraszać Ucznia do swojego miejsca zamieszkania, spotkania z uczniem lub też jego opiekunem powinny odbywać się na terenie Szkoły.
- 3) Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z Dziećmi i ich Rodzicami lub Opiekunami poza godzinami pracy są kanały służbowe (dziennik elektroniczny Librus, e-mail, telefon służbowy).
- 4) Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli Dzieci i Rodzice/Opiekunowie Dzieci są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych Dzieci, ich Rodziców oraz Opiekunów.

5. Bezpieczeństwo online:

- 1) Należy być świadomym cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także własnych działań w Internecie. Dotyczy to lajkowania określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których można spotkać Uczniów/Uczennice, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont.
- 2) W trakcie lekcji osobiste urządzenia elektroniczne powinny być wyłączone lub wyciszone, a funkcjonalność bluetooth wyłączona na terenie Placówki.

ROZDZIAŁ III

Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, w szczególności zachowania niedozwolone.

1. W relacji między sobą Uczniowie powinni kierować się szacunkiem i życzliwością, przy uwzględnianiu ich godności i potrzeb. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec innego Dziecka w jakiegokolwiek formie.
2. Nie wolno stosować przemocy, znęcać się nad innymi Uczniami, używać wulgarnego, obraźliwego języka, zawstydzać, lekceważyć i obrażać.
3. Uczniowie powinni szanować prawo rówieśników do prywatności.
4. Uczniom nie wolno zachowywać się wobec innych Uczniów w sposób niestosowny. Obejmuje to: używanie wulgarnych gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec innych Uczniów przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

5. Uczniom nie wolno utrwałać wizerunku innych Uczniów (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) w sytuacji, gdy nie wyrazili oni na to zgody i w sytuacjach, które mogą ich zawstydzić lub obrazić.
6. Uczniom nie wolno proponować kolegom alkoholu, wyrobów tytoniowych, papierosów elektronicznych, innych nielegalnych substancji.

ROZDZIAŁ IV

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia Dzieci

1. Pracownicy placówki posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia Dzieci (**Załącznik nr 1**).
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka, pracownicy placówki rozpoczynają procedurę interwencji w przypadku krzywdzenia Dziecka.
3. Pracownicy monitorują sytuację i dobrostan Dziecka.

ROZDZIAŁ V

Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia Dziecka

Szkoła opracowuje i upublicznia procedury postępowania pracowników w sytuacji krzywdzenia Dziecka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony personelu, członków rodziny, rówieśników i osób obcych.

Procedura postępowania w sytuacji krzywdzenia Dziecka przez osobę ze środowiska rodzinnego

1. W przypadku uzyskania informacji lub zauważenia przez pracownika szkoły, że Dziecko jest krzywdzone, każdy taki pracownik ma obowiązek zgłosić ten fakt Dyrektorowi Szkoły/Wicedyrektorowi lub specjalistom szkolnym, wychowawcy, nauczycielowi. Ponadto wypełnia on zgłoszenie krzywdzenia (**Załącznik nr 2**), które znajduje się w plikach szkoły dziennika elektronicznego (wersja elektroniczna). Druk w wersji papierowej znajduje się w sekretariacie szkoły, pokojach nauczycielskich, świetlicy, gabinetach specjalistów szkolnych. Zgłoszenie przekazuje do Dyrektora Szkoły.
2. Jeżeli stan Ucznia wskazuje, że wystąpiło uszkodzenie ciała, potrzebuje pomocy lekarskiej, pracownik szkoły konsultuje się z pielęgniarką szkolną lub Dyrekcją Szkoły, którzy decydują o wezwaniu lekarza.
3. Pedagog, psycholog szkolny, wychowawca lub nauczyciel dbając o dyskrecję, przeprowadza rozmowę z poszkodowanym, o ile to możliwe (gdzie i kiedy doszło do zdarzenia lub zdarzeń, jaka była ich częstotliwość).
4. Dyrektor Szkoły/pedagog/psycholog wzywa do szkoły Rodzica (prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny) pokrzywdzonego, którego sprawa nie dotyczy.
5. Dyrektor Szkoły powołuje zespół interwencyjny w składzie: wychowawca klasy, pedagog, psycholog. Zespół dokonuje diagnozy sytuacji i potrzeb Dziecka oraz wypełnia Kartę interwencji (**Załącznik nr 4**) oraz sporządza Plan pomocy dziecku (**Załącznik nr 3**), który

uwzględnia sposoby zapewnienia Dziecku bezpieczeństwa oraz opis wsparcia, jakie szkoła może zaoferować Dziecku. Przygotowuje informację o placówkach pomocy Dziecku. Ofertę placówek przekazuje Rodzicowi/ Opiekunowi niebędącemu sprawcą przemocy.

6. Jeżeli w efekcie prowadzonych działań interwencyjnych Rodzic lub Rodzice/Opiekunowie prawni są osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy, Zespół interwencyjny przeprowadza z nimi rozmowę na temat konsekwencji stosowania przemocy wobec Dziecka oraz informuje o obowiązkach prawnych szkoły dotyczących wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” oraz w przypadku popełnienia przestępstwa zgłoszenia sprawy do prokuratury lub Sądu Rodzinnego i Nieletnich. Informuje te osoby o możliwościach skorzystania z pomocy instytucji dla osób stosujących przemoc.
7. Dyrektor Szkoły wypełnia i składa w terminie 5 dni roboczych formularz „Niebieska Karta – A” do Zespołu Interdyscyplinarnego i Komendy Powiatowej Policji w Biłgoraju oraz wnosi o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rejonowego, Wydział Rodzinny i Nieletnich.
8. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.
9. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka, Dyrektor Szkoły wzywa instytucje- policję, OPS/Sąd Rodzinny, które umieszczą dziecko w pieczy zastępczej.
10. Wychowawca monitorują sytuację Dziecka, udziela wsparcia i organizuje pomoc stosownie do jego potrzeb.
11. Wszyscy pracownicy placówki i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu Dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia Dziecka przez pracownika szkoły

1. Osoba podejrzewająca krzywdzenie Dziecka przez pracownika w szkole, zobowiązana jest do odseparowania Dziecka od osoby stwarzającej zagrożenie, zapewnienia Dziecku bezpiecznego miejsca, a następnie wypełnienie Karty zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia małoletniego (**Załącznik nr 2**) i przekazanie Dyrektorowi Szkoły.
2. Dyrektor Szkoły zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowę wyjaśniającą z pracownikiem Szkoły podejrzanym o krzywdzenie oraz Uczniem w obecności specjalisty szkolnego oraz jego Rodzicami. Wypełnia Kartę interwencji (**Załącznik nr 4**) oraz w razie potrzeby zostaje opracowany Plan pomocy (**Załącznik nr 3**).
3. W przypadku, gdy doszło do naruszenia praw lub dobra Dziecka, Dyrektor Szkoły ma 14 dni kalendarzowych na zawiadomienie o zdarzeniu rzecznika dyscyplinarnego. Termin ten liczy się od dnia powzięcia informacji o zdarzeniu.
4. Zawiadomienie rzecznika dyscyplinarnego powinno być pisemne, dozwolona jest także forma elektroniczna. W treści takiego zawiadomienia warto szczegółowo opisać zdarzenie, na podstawie którego dyrektor wysnuł podejrzenie popełnienia przez nauczyciela/pracownika przewinienia dyscyplinarnego.

Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia Dziecka przez rówieśników

1. Osoba podejrzewająca krzywdzenie Dziecka przez rówieśnika/rówieśników lub osoba, która uzyskała o powyższym informację, wypełnia Kartę zgłoszenia krzywdzenia małoletniego (**Załącznik nr 2**), które przekazuje do wychowawcy klasy.

2. Wychowawca klasy ma obowiązek przeprowadzić rozmowę z osobą poszkodowaną oraz z Dzieckiem/Dziećmi oskarżonymi o krzywdzenie swojego kolegi bądź koleżanki oraz wypełnić Kartę interwencji (**Załącznik nr 4**).
3. W przypadku bardziej skomplikowanym, tj. gdy podjęte działania nie przynoszą zamierzonych efektów lub przemoc rówieśnicza ma charakter znęcania się psychicznego lub fizycznego wychowawca klasy powinien zgłosić problem do Dyrektora Szkoły/Wicedyrektora.
4. Dyrektor Szkoły/Wicedyrektor powołuje Zespół interwencyjny, który kontynuuje działania interwencyjne i sporządza Plan pomocy dla ucznia krzywdzonego oraz w stosunku do sprawcy/sprawców krzywdzenia (**Załącznik nr 3**).
5. Wychowawca klasy czuwa nad realizacją ustalonych form pomocy dla Dziecka/Dzieci i klasy. W razie potrzeby zmienia plan pomocy.
6. Jeśli sprawca przemocy rówieśniczej dopuścił się czynu karalnego/zabronionego przez prawo, interwencja zależna jest od wieku sprawcy.
7. W przypadku Ucznia do 13 r.ż., jeśli działania wewnętrzne szkoły nie przynoszą oczekiwanego rezultatu, Dyrektor Szkoły składa wniosek do Sądu Rejonowego (Wydział Rodzinny i Nieletnich) o wgląd w sytuację Dziecka i rodziny lub ryzyko demoralizacji lub niedostosowanie społeczne.
8. W przypadku Ucznia od 13- 17 r.ż., Dyrektor Szkoły składa zawiadomienie na policję lub do sądu (wydział rodzinny i nieletnich).
9. W przypadku Ucznia posiadającego 17 lat, Dyrektor Szkoły składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury.
10. Interwencja zewnętrzna prowadzona jest równoległe z planem interwencji wewnętrznej.

Procedura postępowania wobec Ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego

1. Jeżeli zachodzi potrzeba należy udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej oraz wezwać pogotowie.
2. Niezwłocznie powiadomić o fakcie Dyrektora Szkoły.
3. Powiadomić Rodziców Ucznia.
4. Osoba będąca świadkiem zdarzenia powinna zabezpieczyć ewentualne dowody przestępstwa, (np. ostre przedmioty, przedmioty pochodzące z kradzieży).
5. Niezwłocznie wezwać Policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

W przypadku znalezienia na terenie Szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie Szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać Policję - tel. 997 lub 112.

Informacje dla Uczniów na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnych sytuacjach są udostępnione w widocznym miejscu.

Szkoła dysponuje numerami telefonów do instytucji udzielających wsparcia, interwencji w sytuacjach krzywdzenia Dziecka, które są udostępnione w widocznym miejscu:

- 801 120 002 - Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia" całodobowy;

- 116 111 - Telefon Zaufania Dla Dzieci i Młodzieży, całodobowy i bezpłatny;
- 800 120 226 - Policyjny Telefon Zaufania ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, telefon jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.30 do 15.30 (połączenie bezpłatne); pomoc dla dzieci i dorosłych;
- 800 12 12 12 – Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka, telefon jest bezpłatny i całodobowy;
- 600 070717 - Telefon zaufania dla kobiet doświadczających przemocy w rodzinie, całodobowy i bezpłatny telefon zaufania dla kobiet doświadczających przemocy w rodzinie prowadzony przez Fundację Centrum Praw Kobiet;
- 800 120 148 - Anonimowa policyjna linia specjalna – zatrzymać przemoc, linia całodobowa i bezpłatna.

Rozdział VI

Zasady ochrony danych osobowych Dziecka

1. Szkoła, zapewnia standardy ochrony danych osobowych Dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Dane osobowe Dziecka podlegają ochronie na zasadach określonych w Ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).
3. Pracownik szkoły ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowanie w tajemnicy sposobów zabezpieczenia ich przed nieuprawnionym dostępem.
4. Dane osobowe Dziecka są udostępnione wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.
5. Pracownik szkoły jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych Dziecka i udostępniania tych danych w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego.
6. Pracownik szkoły może wykorzystać informacje o Dziecku w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem anonimowości Dziecka oraz w sposób uniemożliwiający jego identyfikację.
7. Pracownik szkoły nie udostępnia przedstawicielom mediów informacji o Dziecku .
8. Pracownik szkoły nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie Dziecka lub jego Opiekuna. Zakaz ten dotyczy także, sytuacji, gdy pracownik szkoły jest przeświadczony, iż jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
9. W celu realizacji materiału medialnego można udostępnić mediom wybrane pomieszczenia Szkoły. Decyzję w sprawie udostępnienia pomieszczenia podejmuje Dyrektor Szkoły.
10. Dyrektor Szkoły, podejmując decyzję, o której mowa w punkcie poprzedzającym, poleca pracownikowi sekretariatu przygotować wybrane pomieszczenie w celu realizacji materiału medialnego w taki sposób, by uniemożliwić filmowanie przebywających na terenie Szkoły Uczniów.

Rozdział VII

Zasady ochrony wizerunku Dziecka

1. Szkoła, uznając prawo Dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku Dziecka.
2. Szkoła na początku każdego roku szkolnego uzyskuje pisemne zgody Rodziców na utrwalanie wizerunku Dzieci w formie zdjęć lub filmów oraz publikowanie ich w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej szkoły. Rodzic ma prawo wycofać swoją zgodę w każdym momencie trwania roku szkolnego, bez wskazywania uzasadnienia swojej decyzji.
3. Jeżeli wizerunek Dziecka stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekunów na utrwalanie wizerunku Dziecka nie jest wymagana.
4. W sytuacji, w których rodzice lub widzowie szkolnych wydarzeń i uroczystości rejestrują wizerunki Dzieci wyłącznie do prywatnego użytku, zabrania się wykorzystywania, przetwarzania i publikowania zdjęć/nagrań zawierających wizerunki Dzieci.

Rozdział VIII

Zasady bezpiecznego dostępu Dzieci do Internetu

1. Placówka zapewniając uczniom dostęp do Internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające Uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.
2. Na terenie szkoły dostęp Dziecka do Internetu możliwy jest:
 - a) pod nadzorem nauczyciela na lekcji zajęć komputerowych i innych,
 - b) pod nadzorem nauczyciela bibliotekarza na przeznaczonych do tego komputerach znajdujących w bibliotece szkolnej.
3. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika instytucji, pracownik ma obowiązek informowania Dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.
4. Pracownik szkoły czuwa nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez Dzieci podczas zajęć.
5. O bezpieczeństwie korzystania z Internetu mówi regulamin pracowni informatycznej, biblioteki.
6. Za bezpieczeństwo Dzieci w sieci nie należącej do szkoły odpowiada rodzic.
7. Placówka zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu.
8. Osoby odpowiedzialne za Internet zapewniają, by na wszystkich komputerach na terenie placówki z dostępem do Internetu było zainstalowane i aktualizowane oprogramowanie antywirusowe:
 - a) oprogramowanie filtrujące treści internetowe,
 - b) oprogramowanie monitorujące korzystanie przez dzieci z Internetu,
 - c) oprogramowanie antywirusowe,
 - d) oprogramowanie antyspamowe,
 - e) firewall.
9. Wymienione w pkt 8 oprogramowanie jest aktualizowane przez wyznaczonych pracowników placówki .

10. Przynajmniej raz w miesiącu sprawdzanie, czy na komputerach ze swobodnym dostępem do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik stara się ustalić kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia. Informację o uczniu, który korzystał z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik przekazuje Dyrektorowi Szkoły, który kieruje Ucznia na rozmowę z psychologiem lub pedagogiem na temat bezpieczeństwa w Internecie. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy psycholog/pedagog uzyska informacje, że Uczeń jest krzywdzony, podejmuje działania opisane w procedurze interwencji.
11. W ramach godzin wychowawczych przeprowadza się z Uczniami warsztaty dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu (przynajmniej raz w roku szkolnym).

Rozdział IX

Uwzględnienie sytuacji Dzieci z niepełnosprawnością oraz Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

1. W przypadku Dzieci z niepełnosprawnością oraz Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi czynności związane z planowaniem i udzielaniem pomocy w przypadku podejrzenia krzywdzenia prowadzi psycholog/pedagog specjalny we współpracy z wychowawcą i/lub nauczycielem współorganizującym kształcenie Dziecka.
2. Za dostosowanie i przekazanie treści Standardów ochrony małoletnich dzieciom objętym kształceniem specjalnym, odpowiada nauczyciel współorganizujący kształcenie i/ lub pedagog specjalny.

Rozdział X

Zasady rekrutacji personelu

1. Dyrektor Szkoły przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do wykonywania obowiązków związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, zobowiązany jest do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.
2. Wydruk z Rejestru przechowywany jest w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/ praktykanta/ osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.
3. Kandydat/kandydatka dostarcza informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności.
4. Jeżeli kandydat posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinien przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej.
5. Dyrektor pobiera od kandydata oświadczenie o państwie/państwach (innych niż Rzeczypospolita Polska), w których zamieszkiwał w ostatnich 20 latach pod rygorem odpowiedzialności karnej.

6. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat składa, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie był prawomocnie skazany oraz nie wydano wobec niego innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuścił się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
7. Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Wzór oświadczenia o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych stanowi (**Załącznik nr 5**) do niniejszych Standardów.

Rozdział XI

Monitoring stosowania Standardów Ochrony Małoletnich

1. Dyrektor Szkoły wyznacza pedagoga szkolnego jako osobę odpowiedzialną za monitorowanie realizacji oraz za reagowanie na sygnały naruszenia Standardów Ochrony Małoletnich w szkole.
2. Pedagog przeprowadza wśród pracowników szkoły, raz w roku, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi **Załącznik nr 6** do niniejszych Standardów.
3. W ankiecie pracownicy szkoły mogą proponować zmiany Standardów oraz wskazywać naruszenia Standardów w placówce.
4. Pedagog dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników szkoły ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje Dyrektorowi Szkoły/Radzie Pedagogicznej.
5. Dyrektor Szkoły/Rada Pedagogiczna wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom szkoły, rodzicom/opiekunom Dzieci uczęszczających do szkoły nowe brzmienie Standardów.

Rozdział XII

Przepisy końcowe

1. Dokument *Standardy Ochrony Małoletnich* jest publikowany i promowany wśród pracowników, rodziców i uczniów.
2. Nauczyciele i pracownicy szkoły zostali zapoznani i zobowiązani do przestrzegania Standardów Ochrony Małoletnich (**Załącznik nr 7**).
3. Dokument został udostępniony dla rodziców na stronie internetowej szkoły oraz w wersji skróconej dla dzieci, wywieszony w widocznym miejscu na terenie szkoły.
4. Standardy Ochrony Małoletnich wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.

Rozpoznawanie przemocy wobec Dzieci. Symptomy Dziecka krzywdzonego

Z reguły u dziecka krzywdzonego występuje kilka–kilkanaście objawów widocznych w wymienionych poniżej czterech sferach rozwojowych. Występowanie pojedynczego objawu nie musi oznaczać, że dziecko jest krzywdzone. Niektóre z opisanych zachowań są charakterystyczne i normalne dla poszczególnych etapów rozwojowych, dlatego należy uwzględnić ten aspekt podczas obserwacji.

Symptomy krzywdzenia dziecka widoczne w rozwoju poznawczym:

- opóźnienie rozwoju poznawczego w odniesieniu do wieku dziecka,
- trudności w koncentracji uwagi,
- zaburzenia rozwoju mowy, np. jąkanie, mutyzm wybiórczy,
- zniekształcenia myślowe, tzn. przekonanie o swojej winie, odpowiedzialności za to, co się stało – często widoczne w wypowiedziach dziecka, jego stosunku do siebie, jego sposobie uczestniczenia w życiu grupy rówieśniczej.

Symptomy krzywdzenia dziecka widoczne w rozwoju emocjonalnym:

- poczucie winy,
- wysoki poziom lęku, fobie,
- niska samoocena,
- reakcje nerwicowe, np. tiki, obgryzanie paznokci, wyrywanie sobie włosów czy brwi,
- odcinanie się od emocji – dziecko w różnych sytuacjach zachowuje się tak, jakby nic nie czuło,
- nerwowość, złość, płacz bez konkretnego powodu,
- moczenie wtórne,
- stereotypie występujące w zabawie (dziecko w sposób uporczywy powtarza elementy zabawy, bawi się ciągle w to samo, nie zmienia żadnego elementu zabawy),
 - chwiejność emocjonalna,
 - poczucie zagrożenia, winy i wstydu,
 - wzmożona czujność, niemożność rozluźnienia się,
 - chroniczny smutek, depresja
- tłumienie negatywnych emocji wobec sprawcy i przenoszenie ich na innych dorosłych lub rówieśników,
- trudności w nawiązywaniu bliskiej relacji z ludźmi,
- poczucie chaosu emocjonalnego,
- ambiwalentne uczucia wobec rodzica – sprawcy,
- poczucie braku wpływu na sytuację,
- sprzeczne komunikaty, informacje,
- nieadekwatne wyrażanie emocji np. w postaci zachowań agresywnych lub ucieczkowych,
- autoagresja,

- problemy z nauką (trudności z koncentracją, z zapamiętywaniem),
- „nadpobudliwość psychoruchowa” (duża pobudliwość),
- izolowanie i zamykanie się w sobie lub nadmierna aktywność.

Objawy sugerujące na stosowanie wobec dziecka przemocy emocjonalnej:

Dane z wywiadu	Objawy somatyczne	Zachowanie
<ul style="list-style-type: none"> • Rodzice ignorują (izoluja), bagatelizują (odrzucają), robią „kozła ofiarnego” • Oczekiwania rodziców są nieodpowiednie do wieku i rozwoju dziecka • Istnienie w przeszłości epizodów stosowania przemocy i maltretowania • Rodzice postrzegają swoje dziecko, jako „odmienne” 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwykle nie występują żadne objawy • Opóźnienie wzrastania i rozwoju • Zaburzenia mowy • Objawy fizycznego maltretowania 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska samoocena • Ssanie palca, kołysanie się, moczenie nocne • Zachowania „dorosłe” (opiekowanie się rodzeństwem) • Zachowania antyspołeczne • Opóźnienia rozwoju emocjonalnego i intelektualnego • Zachowania ekstremalne (agresja, uległość) • Próby samobójcze lub ich demonstrowanie

Symptomy krzywdzenia dziecka w rozwoju psychoseksualnym:

- wypowiedzi dotyczące seksualności: używanie nowych, nieadekwatnych do wieku określeń dotyczących czynności seksualnych i/lub intymnych okolic ciała, nadmierne zainteresowanie seksualnością, wulgarnie wypowiadanie się na tematy z nią związane,
- odgrywanie przemocy seksualnej podczas zabawy,
- wiedza o seksualności nieadekwatna do wieku dziecka,
- stereotypie występujące w zabawie związane z kontaktem seksualnym,
- zachowania o charakterze prostytutki (dotyczy dzieci w wieku szkolnym i młodzieży),
- uszkodzenia w obrębie narządów płciowych, nawracające infekcje narządów moczowo-płciowych.

Symptomy krzywdzenia dziecka widoczne w rozwoju psychospołecznym:

- wycofanie się, izolowanie od grupy rówieśników,
- zachowania agresywne wobec rówieśników,
- nieposłuszeństwo (dotyczy dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym) lub zachowania opozycyjno-buntownicze (dotyczy dzieci w wieku szkolnym i młodzieży),
- stosowanie przemocy wobec innych,
- zachowania ryzykowne (dotyczy dzieci w wieku szkolnym i młodzieży).

Symptomy krzywdzenia dziecka widoczne w funkcjonowaniu fizycznym:

- osłabiona odporność organizmu,
- bóle, choroby psychosomatyczne,
- niedobór masy ciała (wyjątkowo: waga za wysoka),
- blada, ziemista cera, słabe włosy, postępująca próchnica zębów,
- skulona, „zniekształcona” postawa ciała,
- zaniedbanie higieniczne, brak nawyków higienicznych (ciało brudne, nieprzyjemny zapach, wszawica),
- brak apetytu lub nadmierne objadanie się,
- obniżona sprawność fizyczna,
- opóźniony lub zahamowany rozwój fizyczny,
- chroniczne zmęczenie,
- zaburzenia snu,
- skłonność do urazów,
- urazy ciała: sińce, guzy, otarcia, krwawienia, braki we włosach, blizny, pręgi, wycieki, ślady samookaleczeń,
- reakcje regresyjne np. brak kontroli fizjologicznej u dziecka powyżej 4rż. (moczenie się, zanieczyszczanie kałem).

Objawy sugerujące stosowanie wobec dziecka przemocy fizycznej:

Dane z wywiadu	Objawy somatyczne	Zachowanie
<ul style="list-style-type: none">• Opóźnienie w udzielaniu pomocy w następstwie urazu• Brak świadków urazu• Niezgodność w opisie przebiegu wypadku w relacji dziecka i rodziców• W wywiadzie podobne „wypadki”• Brak zainteresowania rodziców dzieckiem• Postrzeganie dziecka przez rodziców jako upośledzonego fizycznie, umysłowo lub z innymi różnymi defektami• niewyjaśniona absencja szkolna• Występowanie licznych i przewlekłych sytuacji stresorodnych w rodzinie• Brak wsparcia ze strony rodziców• Rodzice okazują brak zaufania	<ul style="list-style-type: none">• Objawy urazów tkanek miękkich na twarz, policzkach, pośladkach, wargach, karku, udach, tułowi• Liczne uszkodzenia skóry o charakterystycznym kształcie i układzie w zależności od rodzaju urazu• Wygląd uszkodzeń nieadekwatny do opisanego wypadku (rodzaju) urazu• Siniaki, pręgi po uderzeniach w różnych stadiach gojenia się• Ślady po oparzeniach na stopach, dłoniach, na karku, pośladkach, okolicy narządów płciowych, symetrycznie i z ostro ograniczonym brzegiem• Złamania, skręcenia niezgodne	<ul style="list-style-type: none">• Unikanie fizycznych kontaktów z dorosłymi• Uczucia nieadekwatne do wieku• Zachowania ekstremalne (agresja, izolacja)• Wyrażanie lęku przed rodzicami, opisywanie przebiegu urazu przez rodziców• Niechęć do powrotu do domu• Niska samoocena• Noszenie ubrań zakrywających kończyny górne i dolne nawet w upalne dni

	<p>z opisywanym wypadkiem (urazem)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skaleczenia ust, warg, dziąseł, oczu • Wyłysienie plackowate skóry głowy (śląd po wyrwanych włosach) • Obrzęki w okolicy brzucha, wymioty • Ślady uderzeń wskazujące na bicie przez dorosłych • Obecność uszkodzeń skóry po weekendach i nieobecnościach w szkole • Ślady uderzeń sznurkiem 	
--	---	--

Symptomy krzywdzenia dziecka widoczne w relacji z dorosłym:

- wrogość, nieufność,
- problemy z granicami: Ignięcie do dorosłych, utrzymywanie dystansu,
- nieposłuszeństwo wobec większości osób, które nie stanowią zagrożenia,
- potrzeba zwracania na siebie uwagi: nie słuchanie, nie wykonywanie poleceń, postępowanie „przekorne”, hałaśliwość, agresja, prowokacyjność,
- wycofanie,
- kurczowe trzymanie się rodzica/opiekuna (charakterystyczne dla dzieci młodszych).

Objawy sugerujące na zaniedbywanie dziecka:

Dane z wywiadu	Objawy somatyczne	Zachowanie
<ul style="list-style-type: none"> • Duża absencja szkolna • Częste wizyty w gabinecie medycznym z powodu niespecyficznych dolegliwości • Nieodpowiednia opieka nad dzieckiem przez długi czas i w sytuacjach zagrożenia • Częste zamykanie domu przed dzieckiem • Brak zainteresowania rodziców zdrowiem dziecka i zaleceniami lekarskimi • Brak posiłku przed całą dobą • Niski standard 	<ul style="list-style-type: none"> • Głód, odwodnienie • Zaniedbanie w zakresie Higieny ciała • Próchnica zębów, zły stan jamy ustnej • Nieodpowiednie do pogody i rozmiarów ciała dziecka ubrania, odzież brudna stale noszona • Stałe zmęczenie, apatia • Niezaspokojone potrzeby fizyczne, zdrowotne • Zarażenia pasożytami, wszawica • Liczne uszkodzenia skóry, owrzodzenie 	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesne przychodzenie i późne wychodzenie ze szkoły • Częste zasypiania w klasie • Prośenie o jedzenie lub jego kradzież • Zachowanie zbliżone do dorosłych, „pseudodojrzałość” (opiekowanie się rodzeństwem), zachowanie przestępcze • Używanie alkoholu i narkotyków

<p>mieszkania, brud, obecność różnych owadów</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hazard • Nadużywanie przez członków rodziny alkoholu lub używanie narkotyków 		
--	--	--

Symptomy przemocy rówieśniczej:

Młodzi ludzie rzadko informują dorosłych o sytuacjach przemocy. Nie mówią o swojej sytuacji rodzicom i nauczycielom, gdyż:

- wstydzą się, że są dręczone,
- boją się zemsty sprawców, pogorszenia sytuacji,
- myślą, że nikt im nie może pomóc, czują się bezradne,
- nie wierzą, że ktoś im może pomóc,
- dorośli mówili im, że dręczenie jest częścią okresu dojrzewania,
- boją się, że dorośli zlekceważą ich problem,
- nauczyli się w szkole, że „donoszenie” na rówieśników nie jest w porządku.

Niepokojące sygnały wskazujące na przemoc rówieśniczą:

- młody człowiek wygląda na zdenerwowane i zaniepokojone oraz odmawia odpowiedzi na pytania, co się dzieje,
- skaleczenia i siniaki niewiadomego pochodzenia,
- uszkodzenia ubrania, książek, przyborów szkolnych,
- pogorszenie wyników w nauce,
- prośby o dodatkowe pieniądze od rodziców,
- zaginięcia rzeczy osobistych,
- niechęć do chodzenia do szkoły lub nasilenie się tej niechęci,
- wzrost liczby spóźnień do szkoły,
- zmiany nastroju i zachowania, przedłużający się obniżony nastrój,
- brak pewności siebie i zaniżona samoocena, nagły spadek samooceny,
- skargi na bóle głowy i brzucha, choroby,
- problemy ze snem,
- brak kontaktów z rówieśnikami poza szkołą.

Do sygnałów, wskazujących na przemoc rówieśniczą, które powinny zaniepokoić nauczycieli zaliczamy:

- trudności z wypowiedaniem się na forum klasowym,
- wycofywanie się z aktywności, jękanie, utrata pewności siebie,
- rezygnowanie z klasowych imprez i wyjazdów,
- samotne spędzanie przerw, niedopuszczanie przez grupę,
- spędzanie przerw w pobliżu dorosłego,

- brak dobrego przyjaciela w klasie,
- bycie wybieranym do drużyny w grach zespołowych jako jeden z ostatnich,
- widoczny smutek i przygnębienie, skłonność do płaczu,
- pogorszenie wyników w nauce.

Objawy sugerujące stosowanie przemocy seksualnej wobec dziecka powyżej lat 12:

- ciąża,
- cierpią z powodu zaburzeń jedzenia, anoreksji czy bulimii,
- mają chroniczne dolegliwości, takie jak bóle żołądka czy bóle głowy,
- obawiają się rozebrać na lekcjach wychowania fizycznego,
- przybierają rolę rodzicielską do tego stopnia, że wyłącznie one gotują, sprzątaję, opiekują się dziećmi i dbają o zaspokojenie potrzeb wszystkich członków rodziny oprócz własnych (ofiary kazirodztwa),
- nie wolno wychodzić im na randki czy otaczać się przyjaciółmi,
- są kusicielskie, uwodzące wobec innych,
- wykorzystują seksualnie inne dzieci, rodzeństwo, przyjaciół,
- zachowują się w seksualnie nieodpowiedni sposób wobec dorosłych,
- mają pieniądze z niewyjaśnionych źródeł,
- są pełne obaw wobec określonych osób, krewnych, przyjaciół, znajdują wymówki, by nie iść do domu lub w określone miejsce,
- mają „przyjaciela, który ma problem” i w ten sposób mówią o nadużyciach,
- pokazują nienawiść wobec siebie, „uszkodzone ja”,
- doświadczają utraty pamięci,
- nie są w stanie się skoncentrować, zdają się być „we własnym świecie”,
- mają powtarzające się koszmary nocne, boją się ciemności,
- są wycofane, izolują się, nadmiernie obawiają się,
- są depresyjne,
- mają myśli samobójcze,
- używają narkotyków i/lub alkoholu,
- prezentują wybuchy złości, irytacji,
- uciekają z domu,
- prezentują nagłe zmiany w zwyczajach szkolnych, w pracy; zaczynają wagarować.

Powyżej znajdują się obszary, w których możemy obserwować objawy krzywdzenia występujące u dzieci. Należy jednak zaznaczyć, że większość z nich to tzw. objawy niespecyficzne. Znaczy to, że są to objawy, które nie są związane tylko z doświadczaniem przez dzieci krzywdzenia. Mogą one występować u dziecka z zupełnie innych powodów i świadczyć o zaburzeniach, chorobach itp.

Karta zgłoszenia dotycząca podejrzenia krzywdzenia małoletniego

Data zgłoszenia:

Imię i nazwisko osoby zgłaszającej:

Imiona i nazwiska osoby lub osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są krzywdzone:

.....
.....

Klasa.....

Imiona i nazwiska osób wobec, których istnieje podejrzenie, że dokonują krzywdzenia:

.....
.....

Opis sytuacji wskazującej na podejrzenie krzywdzenia:

(poniżej opisz sytuację, która Cię zaniepokoiła, podaj kiedy i gdzie miało to miejsce, jeśli możesz wskaż świadków zdarzenia, czas trwania takiej sytuacji, źródło informacji)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
(czytelny podpis osoby zgłaszającej)

Plan pomocy Uczniowi

1. Imię i nazwisko ucznia

2. Klasa:

3. Sytuacja szkolna i rodzinna ucznia:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Podjęte działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniowi (w tym zgłoszenie podejrzenia do odpowiedniej placówki)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Wsparcie jakie oferuje szkoła uczniowi:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Informacje o skierowaniu ucznia do placówki specjalistycznej (w razie potrzeby)

.....
.....
.....
.....

Data:

Podpisy członków zespołu interwencyjnego:

1.
2.
3.
4.
5.

Karta interwencji

1. Imię i nazwisko ucznia:

2. Klasa.....

3. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzeniu

.....
.....

5. Opis działań podjętych przez pedagoga/psychologa (data/działania):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Przebieg spotkań z opiekunami ucznia (data/działania):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....

7. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)

- zawiadomienie o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa;
- wniosek o wgląd w sytuację rodzinną;
- inny rodzaj interwencji,
jaki?.....

.....
.....
.....

8. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję)/data

.....
.....

9. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli placówka uzyskała informacje o wynikach/działania placówki/działania rodziców

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

..... miejscowość, data

Oświadczenie o niekaralności i zobowiązanie do przestrzegania podstawowych zasad ochrony małoletnich

Ja, nr PESEL
oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie. Ponadto oświadczam, że zapoznałam/em się z zasadami ochrony małoletnich obowiązującymi w Szkole Podstawowej nr 5 im. Księdza Jana Twardowskiego w Biłgoraju i zobowiązuje się do ich przestrzegania.

.....

Podpis

Monitorowanie Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem

1. Czy znasz standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące Szkole Podstawowej nr 5 im. Księdza Jana Twardowskiego w Biłgoraju?

- a) Tak b) Nie

2. Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia małoletnich?

- a) Tak b) Nie

3. Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia małoletnich?

- a) Tak b) Nie

4. Czy stosowałeś standardy/procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?

- a) Tak b) Nie

5. W przypadku stosowania standardów/procedur, zaznacz, czy były wystarczająco skuteczne:

- a) Tak b) Nie

6. Czy byłeś świadkiem lub miałeś informacje dotyczące podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich?

- a) Tak b) Nie

W przypadku zaznaczenia odpowiedzi twierdzącej, zaznacz, czy podjąłeś interwencję:

a) Tak – jak przebiegała interwencja:

.....
.....
.....
.....

b) Nie - co było powodem braku interwencji z Twojej strony ?

.....
.....
.....

7. Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?

.....
.....
.....
.....

Oświadczenie pracownika o zapoznaniu się z Standardami Ochrony Małoletnich

....., dnia
(imię i nazwisko)

.....
(stanowisko)

OŚWIADCZENIE

Ja niżej podpisana/y oświadczam, że zapoznałem/łam się z Standardami Ochrony Małoletnich w Szkole Podstawowej nr 5 im. Księdza Jana Twardowskiego w Biłgoraju i przyjmuję je do realizacji.

.....
(czytelny podpis)